

Een voorbijgaande verliefdheid

We stonden op een glazen vloer en keken naar beneden. Daar zagen we een fantasieloos ingericht kantoor: twee bureaus, zo ver mogelijk uit elkaar gezet, een rond tafeltje met drie lelijke stoelen, een man en een vrouw. De man voerde via zijn beeldscherm een gesprek. De vingers van zijn rechterhand trommelden ongeduldig op het witte bovenblad van zijn bureau. De vrouw was iets aan het opbergen in de onderste lade van een archiefkast voor hangmappen.

‘Ze weten het zelf niet,’ zei ik tegen de official in het donkerblauwe pak, die peinzend naar beneden keek.

‘Weet u dat zeker, dokter? Je zou toch zeggen...’ Zijn stem stierf weg.

Al die regeringsfunctionarissen legden een misplaatst soort weekhartigheid aan de dag als ze bij mij op bezoek waren. Wetenschap, vooruitgang, research: leuke trefwoorden in de verkiezingscampagnes, maar wanneer ze met eigen ogen de praktijk zagen, zoals hier, kregen de dames en heren last van hun geweten.

‘Honderd procent zeker, meneer,’ zei ik.

‘Er staat veel op het spel,’ zei hij, als om zichzelf te overtuigen. ‘De wereld heeft veel mensen nodig, echte mensen.’ Hij kuchte. ‘Wel, dokter, dat was een interessante uiteenzetting. Over een paar weken kom ik graag weer eens kijken naar uw vorderingen.’

‘U bent altijd welkom, meneer,’ zei ik. Met een druk op de groene knop maakte ik onze vloer weer ondoorzichtig.

Constant en Marian hadden hun rijk weer voor zich alleen.

12 februari

Constant zag hoe Marian zich bukte. Snel wendde hij zijn hoofd weer naar zijn beeldscherm, waar het opgeblazen gezicht van meneer Dacapo nog steeds geluiden produceerde die, volgens de gangbare conventies, geacht werden zijn deel van een tweegesprek te vormen. Maar Constant lette niet op. In zijn gedachten zag hij de rechte rug en het ronde achterste van Marian – een strakke, lichtblauwe broek en een donkerblauw truitje dat wanneer ze in deze houding stond een strookje blank rugvlees bloot liet. Ook had hij het bandje van haar beha

afgetekend gezien en de kleine verdikking in het midden, waar de sluiting was.

Met een zucht van opluchting eindigde hij het gesprek met Dacapo. En tegelijkertijd verwonderde hij zich over zijn ongeduld. Dat was niets voor hem. Zelfs een gepatenteerde kletskaus als die man kon hij gewoonlijk in alle rust aanhoren, hoe lang het ook duurde, en al vertegenwoordigde Dacapo niet eens een van de echt grote klanten van het adviesbureau.

Met nietsziende ogen staarde hij naar een stuk papier dat hij voor zich had neergelegd; zo gaf hij, gewoontegetrouw, een schijnbare legitimiteit aan zijn gedroom. Tenslotte kon de chef elk ogenblik binnenkomen, of een van de collega's van de andere afdelingen. Het eerste gebeurde zelden, het andere vaak.

Deze keer was het geen gewone dagdroom. Hij voelde zich verward, alsof iets in een deel van zijn hersenen een buiteling had gemaakt. En hij besepte uitstekend wat hem dwars zat: nooit eerder had hij Marian met deze ogen bekeken. Natuurlijk, alle onderdelen waren hem bekend: de blote rug, de strakke broek, het bandje van de beha. Maar vandaag leken die elementen plotseling één geheel te vormen, een nieuw beeld, een opwindende aanblik.

Hij was tien jaar ouder dan zij. Voor hem was ze niet meer dan een versierend onderdeel van zijn werkomgeving, een meisje – een jong ding nog – om wat mee te dollen en te flirten. Geen concurrentie voor zijn vrouw. Eerder een oudere versie van zijn dochter. En zij had zich mogen verheugen in zijn vaderlijke belangstelling.

Verheugen?

Hij bekeek haar aandachtig. Ze zat achter het toetsenbord van haar beeldscherm en merkte zijn onderzoekende blik niet op. Zwart haar, donkere ogen, een fijngesneden profiel, knalrood geverfde lippen, een zilveren kettinkje om de ranke, lange nek. Kleine, amper afgetekende borsten onder het donkerblauwe truitje – of was het een soort shirt? Een secretaresse als vele andere, maar mooier dan gemiddeld misschien, nee, zeker. Het was hem niet ontgaan dat sommige van zijn collega's zich met graagte op zijn kamer lieten zien en dan altijd een zitplaats kozen die uitzicht bood op Marian. Dat had hem vermaakt en gestreeld.

Nu hij haar daar zo zag zitten, slank, lang, en naar zijn smaak eigenlijk veel te mager, begreep hij niet meer welke onverwachte, onzeker stemmende gevoelens een paar minuten geleden zo plotseling in hem waren

opgeweld. Zou het een reactie zijn geweest op het gezeur van Dacapo? Een reflex van zijn geest?

In elk geval: zo behoorde je als eerzaam huisvader niet te reageren op een bukkend kunstmeisje.

26 februari

Constant kwam vrolijk het kantoor binnenlopen. ‘Dag, parel,’ zei hij tegen Marian. ‘Aha, de paarse broek. Dat belooft wat vandaag.’

De opgewektheid was maar schijn. De laatste dagen had hij zich voortdurend afgevraagd hoe zijn houding moest zijn tegenover kunstmensen in het algemeen en tegenover Marian in het bijzonder. Maar dat was niet wat hem écht dwars zat. De wereld was vol kunstmensen, al zo lang hij zich kon herinneren, en je kon niet zien wie er wel een was en wie niet. Je kon het raden door te kijken naar het werk dat ze deden: koffie maken, achter receptiebalies zitten, toetsenborden bedienen, taxi’s rijden, kaartjes controleren, ramen wassen, straten vegen, verhuishagens vol- en leegladen. Dat soort werk. Er werd niet over gepraat, maar het was algemeen bekend. En dát zat hem dwars: dat hij hierover nog nooit echt had nagedacht, dat hij hierover nog nooit met

iemand had gesproken, zelfs niet met een van de kunstmeisjes uit de plaatselijke bordelen (toen hij daar nog kwam), hoewel deze toch voor een taboe meer of minder niet terugdeinsden.

Constant was intelligent genoeg om te beseffen dat hij hier te maken had met een sociaal-culturele conventie die hem ergens in zijn prilste jeugd met kracht moest zijn ingeprent – zoals bijvoorbeeld ook de conventies aangaande het deponeren van ontlasting in daartoe bestemde potten (en bij voorkeur niet vlak na een maaltijd bij beschaafde gastheren). Verbazingwekkend was alleen, dat hij zich van een dergelijk inprentingsproces in het geheel niets kon herinneren.

Hij keek naar Marian. Ze had lichtblauwe oogschaduw op en ze betrapte zijn starende blik.

‘Eigenlijk ben je best een spetter,’ zei hij gauw.

‘Kom je daar nu pas achter?’ vroeg ze.

‘Ik heb daar gemiddeld twee jaar voor nodig,’ zei Constant, ‘en dat is niet slecht voor een man van mijn leeftijd.’

‘Dat is de generatiekloof,’ zei ze.

Twee jaar. Zo lang had hij deze baan. Hij kon zich nog goed de tekst van de advertentie herinneren. Een kek lettertype op een psychologisch uitgekiend scherm:

MENSWAARDIGE ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

GOEDE HONORERING

PRIVÉ-SECRETARESSE EN EIGEN KAMER

MET UITZICHT OP HET PARK

Het had hem doen denken aan de verkiezingsbeloften van een politieke partij.

‘Wat vindt u van secretaresses?’ had de psycholoog hem gevraagd tijdens het selectieproces, vlak voordat dezelfde man hem onder hypnose bracht, waarschijnlijk om van alles te controleren. ‘Hebt u er een nodig?’

‘Ze fleuren de werkkamer op,’ had Constant naar waarheid geantwoord, ‘en ik kan er niet buiten.’

‘Maar u mag niet zelf kiezen,’ had de psycholoog gezegd, en niet als grap, ‘want onze opdrachtgever runt geen huis van plezier.’

‘Nee, allicht niet,’ had Constant gemompeld, een tikkeltje schuldbewust, want hij had heel even een levendig visioen gehad van een voorraadkamer vol blonde en bruine en zwarte meiden.

‘De praktijk leert,’ had de psycholoog nog opgemerkt, waarschijnlijk ver buiten zijn boekje gaand, ‘dat bijna alle mannen vroeg of laat verliefd worden op

hun secretaresse. En wat ons betreft: liever laat dan vroeg, haha.’

‘Weet je dat ik hier nu al bijna twee jaar werk?’ vroeg hij Marian.

‘Natuurlijk,’ zei ze, ‘we zijn immers op dezelfde dag begonnen? Je keurde me toen geen blik waardig.’

‘Hoe kom je dáár nu bij?’ zei hij.

Maar hij wist dat het waar was.

5 maart

Steeds vaker nam Constant nu Marian tijdens de middagpauze mee uit eten naar een van zijn vaste adresjes. Hun gesprekken werden met de dag vertrouwelijker. Vaak waren ze alleen, dat wil zeggen zonder het gezelschap van collega’s van het werk, en Constant merkte dat hij zich op die lunches ging verheugen.

Zo ook deze dag. Zij zat vlak tegenover hem aan het piepkleine tafeltje van het Franse restaurant en haar donkere, tamelijk wijd uit elkaar staande ogen glinsterden. Vreugde? Koketterie? Van tijd tot tijd legde ze haar hand vertrouwelijk op de zijne, maar daarbij lachte ze dan steeds een beetje, alsof het een schertsvertoning was, een parodie op het bijeen zijn van een verliefd

paartje. Of misschien was ze bang dat ze te ver ging en vroeg ze met haar glimlach bij voorbaat om verontschuldiging.

Constant wist het niet. Haar aanraking was hem aangenaam, maar niet in seksuele zin. Hij beleefde er een platonisch genoegen aan, dacht hij. En het streelde zijn ijdelheid dat de andere gasten konden zien dat deze mooie vrouw zo intiem bij hem hoorde.

‘De mensen hier zullen wel denken dat wij iets met elkaar hebben,’ zei Marian.

‘Was het maar waar,’ zei Constant, galant en vaderlijk tegelijk. Toen hij had afgerekend, gaf ze hem een vluchtig kusje op zijn wang.

En op dat ogenblik, voor het eerst in de twee jaar dat ze elkaar kenden, voelde hij een klein, maar gegarandeerd echt vleugje seksuele geraaktheid in zijn lichaam. Niet in zijn geest, niet in zijn hart, maar alleen in zijn middenrif. En even, heel even, zag hij haar, languit, naakt op een bed liggen, terwijl hij, op zijn knieën voor het bed, met zijn vochtige tong een spoortje trok, te beginnen bij haar knie, over de voorkant van haar linker bovenbeen. Zij lag ruggelings, ontspannen, jong, op een rode spreid. Met kracht zette hij deze gedachte van zich af. Een *kunsmeisje!* Waar is je verstand?

12 maart

Een warme dag. Marian droeg een wit shirtachtig geval van dunne stof en daaronder tekenden zich haar tepeltjes duidelijk af. Wederom een lange broek, zwart ditmaal.

‘Je moest eens wat vaker een rok dragen,’ zei Constant.

‘Dat is zo onpraktisch.’

‘Maar wel mooi.’

De laatste tijd was Constant vele dagen van kantoor geweest. Hij had verscheidene klanten bezocht en tijdens de lange reizen had hij nagedacht over Marian en over zichzelf. Hij had geconstateerd, dat hij haar privéleven in het geheel niet kende. Hij wist niet eens of ze een vaste vriend had of, wat hem betrof, een vriendin.

Vaak had ze via haar scherm contact met allerlei vrienden en kennissen. Constant volgde die gesprekken nooit precies en hij kon ook niet zien, vanachter zijn bureau, met wie ze sprak. Waren het jongens? Meisjes? Minnaars? Familieleden? Hij wist het niet. Nu hij erover nadacht wist hij zeker, dat ze dit met opzet in het midden liet. Was dit berekening, wilde ze hem jaloers maken? Of wilde ze op deze manier zijn lichte ergernis over die privégesprekken zo goed mogelijk beperken?

Al vanaf het begin had Constant zich erbij neergelegd, dat je een secretaresse niet kon verbieden haar sociale contacten via haar scherm van de zaak te onderhouden. Maar het moest niet te vaak gebeuren en vooral: die gesprekken moesten niet te lang duren en niet te intiem klinken.

Vroeger had hij stilzwijgend aangenomen dat Marian dit soort conversatie uitsluitend voerde met vriendinnen en familieleden. Hij hoefde niet eens mee te luisteren – de terloopse, ontspannen manier waarop ze sprak en lachte was duidelijk genoeg. Maar de laatste weken was haar toon bij sommige gesprekken heel anders geworden. Dan sprak ze met lage stem, ernstig en verleidelijk, en haar tekst beperkte zich tot korte woorden als ‘ja?’ en ‘vind je?’ en ‘nee’ en ‘o’. En bij het afsluiten van het contact zei ze niet ‘doei’ of ‘tabee’, maar ‘daaaag’ – met een langgerekte, veelbelovende, zinnelijke a-klank.

Het kon zijn dat hij het zich verbeeldde, maar soms meende hij op te merken dat zij hem na een dergelijk gesprek een schichtige, schuldbewuste blik toewierp. En als hij dan de bezorgdheid in haar wijde donkere ogen zag tijdens een kort, ongewild en ongezocht oogcontact, voelde hijzelf zich opeens schuldig, al begreep hij niet waarom. Wie was er nu eigenlijk kwetsbaar, zij of hij?

Nooit zei ze met wie ze had gesproken.

Deze keer droeg Marian een rok. In plaats van die eeuwige laarzen had ze nu lage zwarte schoenen aan, met een halfhoog hakje. Maar het opvallendste van alles was haar bloes: een gloednieuw, wit, deftig uitziend kledingstuk met een doorzichtigheid van matglas, want waar de stof het lichaam raakte werd het vleeskleurig of zag je de zedige witte contouren van de cups en de bandjes van haar beha.

‘Dat ziet er gezond uit,’ zei Constant waarderend. ‘Vandaag zal er van werken wel niet veel terechtkomen. Ik denk dat ik mijn zonnebril maar opzet.’

En hij vroeg zich af, of zij zich herinnerd had dat hij gisteren een opmerking over het dragen van rokken had gemaakt. Haar benen waren mooi; ze hadden precies de lengte en de soepele stevigheid die bij een meisje van haar lang, slank postuur pasten.

Opgewekt was ze, vandaag. Vrolijker en opgezuimder nog dan anders. Zij deed haar werk als steeds: snel, doelmatig, zonder mopperen. Maar vandaag deed ze het tevens met een zekere gretigheid en met een plezier dat als een aureool van vitaliteit van haar af straalde. Je zou haast vergeten dat ze een kunstmeisje was.

Haar stemming was aanstekelijk. Constant liet zich meeslepen. Hij maakte grapjes en praatte veel meer dan anders. Wat hij ook zei, of het nu pikant of geestig of flauw was, zij lachte. Dan straalden haar donkere ogen en dan glinsterden de witte tanden tussen haar felrood geverfde lippen.

‘Ik heb vanavond een etentje,’ zei ze. Voor haar doen was dat een ongewone vertrouwelijkheid. Een manier om de sfeer van intimiteit te honoreren. Zoiets had zij nog nooit eerder gezegd (behalve als haar vader bij haar kwam eten, wat regelmatig gebeurde).

Constant verkilde. Niet ter wille van hem dus, die rok, die blote kuit, dat feestelijke bloesje. ‘O ja?’ vroeg hij, met een stem die hemzelf vreemd, gespannen in de oren klonk. ‘Waar?’

‘Dat weet ik nog niet,’ zei ze. ‘Dat is een verrassing.’ Ze begon een populair deuntje te fluiten en wendde zich weer tot haar beeldschermtoetsen. Ze was zich kennelijk in het geheel niet bewust van de ravage die ze in Constants gemoed had aangericht.

Hij voelde zich van binnen warm en koud tegelijk. Etentje? Verrassing? Dat moest een geliefde zijn. En wéér had ze niet gezegd wie. Wéér die verdomde geslotenheid. Begreep ze dan niet dat hij zich gekwetst voelde door een

zo opvallend gebrek aan vertrouwen? Je gaat toch niet twee jaar nauw met elkaar om zonder te vertellen dat je een vriendje aan de haak hebt geslagen? Dat deed je niet, zelfs niet als de gelukkige, zoals te verwachten, een kunstmens was.

Constant sprak de hele dag geen woord meer tegen haar. Hij nam haar niet mee voor een lunch en liet met opzet na daar een reden voor te geven. Demonstratief gedroeg hij zich in alle opzichten zo koel mogelijk.

Marian begreep er natuurlijk niets van. Zo’n kunstmeid is natuurlijk te stom om te merken wat er aan de hand is. Wel, als zij zo nodig de gesloten oester moest uithangen, dan zou hij haar wel eens een koekje van eigen deeg geven.

‘Is er wat?’ vroeg ze. ‘Heb ik iets miszegd of zo?’

‘Nee hoor,’ zei hij. De toon van zijn stem was in tegenspraak met de woorden. Zij zou dat wel niet horen, maar hijzelf hoorde het wel. Hij was kwaad op haar, maar hij was ook kwaad op zichzelf, want in zijn hart begreep hij best dat hij zich kinderachtig gedroeg. Als een verwend jongetje dat zijn zin niet kreeg. Een domme, instabiele puber die zich uit zijn evenwicht laat brengen door een kunstmeisje. Een onvolwassen, egocentrische man. En het ergste was nog, dat hij een zeker ijzig

genoegen ontleende aan zijn rol van gekwetste zwijger, omdat hij haar verwarring waarnam. Dit sadistisch trekje in hem was een nieuwe ontdekking.

De sfeer bleef de hele dag kil. Marian deed haar best te doen alsof er niets aan de hand was, en af en toe, zo merkte Constant met verbittering op, werd zij zelfs weer een moment bevangen door de geëxalteerde voorpret die zij 's morgens mee naar binnen had gebracht. Maar dan besepte zij de huidige situatie weer – al begreep ze die niet – en dan hield ze zich in.

Vlak voor het einde van de kantoortijd nam ze een gesprek op haar eigen scherm aan. Constant kon niet zien met wie ze verbinding had, maar hij keek haar koel aan en luisterde schaamteloos mee.

Haar open, vriendelijke gezicht leek te bevriezen. 'Waarom?' vroeg ze. Ze zag er ontgoocheld uit. 'Heb je geen zin of zo?' zei ze.

Een lang antwoord volgde. Niet te horen,

'Ja, maar als je...' zei ze. En toen werd de verbinding verbroken, midden in haar zin.

Constant keek nu tactvol een andere kant op. Hij zag nog net hoe haar ogen volschoten.

Het etentje ging niet door, begreep hij. En haar reactie was niet in hoofdzaak boosheid geweest, zoals je

bij oppervlakkige kennissen of intieme vrienden mag verwachten, maar teleurstelling. En dat wees op verliefdheid. Zo kan een goede waarnemer een half privéleven reconstrueren, dacht Constant, tevreden over zichzelf, blij dat zijn intuïtieve vermoedens bevestigd werden.

Maar diep onder deze cerebrale overwegingen, ver weg van zijn verstand en zijn getraind redeneervermogen, gisten en broeiden zijn gevoelens. Triomf en leedvermaak streden om voorrang met edeler gevoelens zoals medelijden en een onweerstaanbare drang haar te troosten, haar liefdevol te omarmen. Hij trilde op zijn stoel. Het leek alsof zijn lichaam vlam had gevat – alsof de tegenstrijdige gevoelens op grote schaal warmte vrijmaakten.

Vanuit een hoekje van zijn geest bezag hij zichzelf met eerlijke verwondering. 'Je bent jaloers, Constant,' stelde die objectieve waarnemer in hem vast. 'Niks geen gekwetstheid over haar geslotenheid. Jij wilt je Marian helemaal alleen voor jezelf. Jaloers ben je.'

Constant zweeg. Hij had geen verweer. Hij zocht Marians blik, maar haar plek was leeg.

'En als je jaloers bent,' zei die hinderlijke, alle gelijk van de wereld omvattende innerlijke stem met een

onmiskenbare bijklank van leedvermaak, 'ben je dus ook verliefd. Verliefd op een kunstmeisje, om precies te zijn.'

'Ze willen er altijd over praten,' zei ik tegen de official in het donkerblauwe pak, die op mijn uitnodiging weer eens was komen kijken.

'Hoezo?' vroeg deze.

'Verliefde mensen,' zei ik. 'Ze grijpen elke gelegenheid aan om met iedereen, desnoods wildvreemden of zelfs hun eigen partner, over hun geliefde te praten.'

'Is dat zo?' vroeg de official, die er inderdaad niet naar uitzag dat hij zelf ooit verliefd was geweest.

'Ik weet het nog uit mijn jeugd,' zei ik. 'Dat was nog vóór de oorlog. Toen krioelde het op deze wereld nog van de echte mensen. Ik ben toen vaak verliefd geweest...' Vijftig, zestig jaar geleden. Vóór de bommen. Vóór de straling. Vóór de zondvloed. Mijn gedachten dwaalden af en de official moest zijn vraag herhalen.

'Praat hij er thuis dan over met zijn vrouw?'

'Gisteravond voor het eerst,' antwoordde ik.

'Gefeliciteerd, dokter,' zei hij. 'Dat lijkt me dan echt een grote stap voorwaarts op de weg naar de uiteindelijke Reconstructie.'

'We moeten niet te vroeg juichen,' zei ik, maar hij luisterde niet. In gedachten was hij de triomf al aan het ombouwen tot een persbericht en een verkiezingstroef.

'En dat binnen twee jaar,' zei hij dromerig.

'Ik hoop het,' zei ik. 'Als u volgende week nog eens wilt komen, dan kan ik u waarschijnlijk meer zekerheid verschaffen.'

'In orde,' zei hij.

Ik maakte de vloer weer ondoorzichtig. Constant had de fasen van ongeloof, verzet en berusting nog voor de boeg.

14 maart

Constant deed alsof er de vorige dag niets gebeurd was. Het ergerde hem dat Marian evenmin terugkwam op het incident – het ijzige zwijgen, het etentje, de afzegging – maar zo was zij nu eenmaal. Een gesloten type.

'Ben je vandaag weer aardig tegen mij?' vroeg ze aan het begin van de dag. Dat was alles.

In de middagpauze deed hij in een restaurant waar ze inmiddels kind aan huis waren zijn best haar zo objectief en kritisch mogelijk te observeren. Haar ogen straalden als vanouds. Geen sporen van lange huilbuien.

De oogschaduw was niet helemaal correct opgebracht en de ooghaartjes, zo zag hij nu voor het eerst, waren aan de korte kant en ietwat onregelmatig ingeplant. En de haren op haar hoofd, kort, zwart, in bestudeerde wanorde gekapt, waren ook aardig dun. Bij haar kruin kon je de bleke hoofdhuid zien doorschemeren.

Moet ik hier nu verliefd op zijn? Op dit kunstmeisje? Ja, haar ogen zijn mooi, al staan ze misschien iets te ver uit elkaar en zijn ze een tikkeltje te groot. Haar handen zijn goed en haar benen zijn zonder meer fraai en ze heeft een vrolijke natuur, zij het dat ze erg gesloten is. Maar *au fond* vind ik haar te mager. Ze heeft iets over zich dat om bescherming lijkt te vragen, een brede schouder waar ze tegenaan kan leunen. Strikt erotisch gezien snap ik niet waarom dit type me opeens zou aanspreken.

Toen zij, als vanouds, haar hand kort op de zijne legde, met dat onzekere lachje, zette hij zijn kritische zelfonderzoek voort.

Stel dat ik met haar in bed lig, dacht hij. Hoe zou ik het willen doen? In gedachten zag hij zich naast haar neerknielen. Haar heupen staken hoog in de lucht, gedragen door haar lange bovenbenen. Hij voelde haar warme mond in zijn nek en haar koele hand strelend over

zijn dij. En zelf volgde hij met zijn wijsvinger het gespannen koord van haar ruggegraat, kralen tellend.

Ja, dat zou wel gaan. Maar lust is nog geen verliefdheid, of wel soms?

Bij het verlaten van de eetgelegenheid gaf Constant haar een zedig kusje op de wang. Hij probeerde zich voor te stellen dat hij met alle geweld met haar naar bed wilde en dat er geen sprake was van verliefdheid of een verlangen om haar beschermend in zijn armen te sluiten. Ja, hij probeerde het.

De hele rest van de middag bestudeerde hij elke houding die ze aannam. Hij had nooit eerder beseft dat kunstmeisjes zo gracieus konden bewegen, noch dat elk gebaartje van *dit* specifieke meisje iets sierlijks had zonder ook maar in het minst gekunsteld te lijken. Niemand meldde zich in deze uren voor haar via haar beeldscherm. Hij had zijn secretaresse helemaal voor zichzelf en de stille vreugde die hem dat gaf vervulde hem met ongeloof en met bezorgdheid.

19 maart

Constant was een paar dagen niet op kantoor geweest, maar buitenshuis, onderweg en zelfs thuis, bij zijn vrouw

en kind, was Marian geen seconde uit zijn gedachten geweest. En hij had een besluit genomen: het moest maar eens uit zijn. Hij zou formele distantie bewaren en dan zou het gauw genoeg afgelopen zijn met deze onzin. Een willekeurig kunstmeisje, welja. Daar kun je toch je vrouw niet voor in de steek laten?

Haar jas hing niet in de garderobe. Constant voelde een steek door zijn hart. Zou ze ziek zijn? Een vrije dag hebben?

Nee, gelukkig, ze zat keurig aan haar bureau. Van opluchting vergat Constant bijna welke strenge voornemens hij gemaakt had. 'Heb je geen jas aan vandaag?' vroeg hij.

'Ik heb me laten brengen,' zei ze.

Geen verdere toeliching, typisch Marian. Constant klapte meteen dicht als een pot en dat bleef hij de hele dag. Ondertussen pijnigde hij zijn hersens met de vraag door wie ze dan gebracht was. En hoe. Door een vriendin, een vriend, haar vader? Waarom kon die stomme trut dat niet gewoon even tegen hem zéggen? Raar mens. Deed ze het misschien met opzet, om hem te pesten?

Hij was broeierig, kortaf, zwijgzaam. De ijzige therapie deed hemzelf meer pijn dan haar, zoals hij tot zijn verdriet moest vaststellen, maar dankzij de woede die

dit nieuwe incident bij hem had opgewekt wist hij deze gedragslijn de hele dag vol te houden. Natuurlijk zou zij er weer niets van begrijpen.

20 maart

Nieuwe tactiek: de romantische toer. Eens zien hoe de zaken er voor staan als ik eenmaal met haar naar bed ben geweest, dacht Constant nu. Best mogelijk dat de bevlieging daarna helemaal over is. En omdat hij zichzelf kende hield hij tevens rekening met de kans, dat zijn verliefdheid dan redeloze en reddeloze proporties zou kunnen aannemen. Maar een leven zonder risico's is nu eenmaal voor niemand weggelegd.

Al bij de ochtendkoffie begon hij tegen Marian een lang verhaal af te steken over Raskolnikov en hoe Dostojewsky de woelige gemoedsaandoeningen van deze overgevoelige jongeman met pijnlijke precisie en volledigheid had beschreven. En of ze *Witte Nachten* ooit had gelezen. Of de gedichten van Leopold en Marsman, veel meer dan honderd jaar oud, maar nog steeds actueel. Het menselijk lot, de menselijke bestemming. 'Groots en meeslepend wil ik leven' en 'Volk, ik ga zinken als mijn lied niet klinkt'.

En bij het eten, deze keer, rode wijn. Hij sprak over zijn eigen gedichten die hij had geschreven toen hij, net als zij nu, vijfentwintig was. Hij citeerde ironische graf-schriften op zichzelf en sprak vurig over de plicht van ieder mens zijn leven in eigen hand te nemen. Durf te kiezen, zei hij, laat je niet inkapselen door de sleur van het bestaan. Kijk om je heen, voor je het weet ben je dood. Dan is het te laat, ook voor spijt is het dan te laat.

Hij sprak alsof hij een doorgewinterde bohemien was. Maar verder riep hij al zijn tact te hulp. Marian was tenslotte een kunstmeisje en hij wilde haar gevoelens niet kwetsen. Niet teveel hoogdravende gedichten citeren dus. Hij werd persoonlijker. Ja, hijzelf liep ook vast in de routine van alledag. Geen avontuur meer, geen verrassingen. Dat benauwde hem wel eens. Maar ja, hij moest natuurlijk óók loyaal zijn tegenover zijn gezin. Had zij dat nu nooit? Dat onbevredigd gevoel?

‘Ja,’ zei ze, ‘soms walg ik een beetje van mezelf. Dan wil ik dat ik meer initiatief zou durven nemen, dat ik wat meer lef had.’

‘Dat is precies wat ik bedoel,’ zei Constant. ‘Dat is het woord waar het om draait: lef.’

Misschien was het woord ‘walgen’ wat ongelukkig gekozen, maar toch. Weliswaar had Marian nu alwéér

niets losgelaten over haar privéleven, maar toch had Constant na afloop van de lunch (en haar twee vochtige zoenen, een op elke wang) een zeer tevreden gevoel. Nog nooit eerder was hij zo intiem met haar verbonden geweest. Laat dit alles nu eerst maar eens goed op haar inwerken, nam hij zich voor. Laat haar kunstmensen-verstand maar eens goed begrijpen dat het mij ernst is en dat ik háár bedoel.

De rest van die middag nam hij vrij.

Morgen, zo sprak hij met zichzelf af, morgen zal ik haar rechtuit vragen of ze met mij naar bed wil. Daar gaat het eigenlijk niet om, maar het is een toetssteen. Ik moet nog een passende formulering bedenken, een aanbod dat ze eigenlijk niet kan weigeren. En dan zullen we zien.

‘Nogmaals van harte gefeliciteerd, dokter,’ zei de official in het blauwe pak, nadat ik hem verslag had gedaan van de laatste ontwikkelingen.

Ik wuifde de complimenten bescheiden weg.

‘De opnamen van die exhibitie in het restaurant tonen buiten alle twijfel aan dat de man tot over zijn oren verliefd is geworden,’ vervolgde de official. ‘Uw verslag spreekt boekdelen. Quod erat demonstrandum, zou ik bijna zeggen. We hebben hier te maken met een

doorbraak. Een grote stap vooruit in ons streven een Nieuwe Mens te scheppen. En hoe hard hebben we hem nodig, hem en zijn nieuwe nakomelingen! De Aarde is nagenoeg ontvolkt. De leegte wacht op nijvere handen, handen die immuun zijn, maar die niettemin toebehoren aan wezens van vlees en bloed, aan levende schepsels met échte gevoelens.'

Ik onderbrak zijn verkiezingsretoriek. 'Het grootste probleem,' zei ik, 'was de programmering van de secretaresse. Haar kleding en het tijdstip van haar beeldschermgesprekken, om maar iets te noemen, moesten heel zorgvuldig gepland worden. Het mocht er niet te dik bovenop liggen.'

'Knap werk,' beaamde de official. Hij tipte een pluusje van zijn donkerblauwe colbertjasje.

Ik drukte op de groene knop en de vloer onder onze voeten werd doorzichtig. Constant en Marian zaten vredig op hun plaats en gingen geheel op in het werk dat ze onder handen hadden.

'Hoe gaat het verder met de proefpersonen?' vroeg mijn gast belangstellend. 'Moet hij nu geen nieuwe secretaresse hebben?'

'Nee,' zei ik. 'Voor alle zekerheid willen wij het experiment herhalen, waarbij we een paar variabelen een

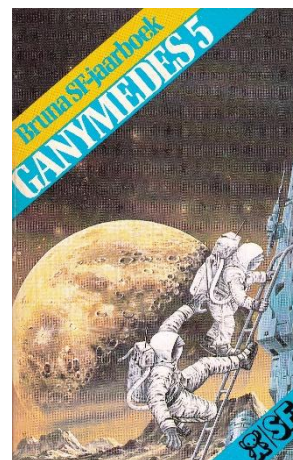
tikkeltje zullen wijzigen, zoals haar kleren, haar openheidsfactor en ook zijn perceptievermogen.'

'Dat is de ware wetenschap,' zei de official waarderend.

'Ja,' zei ik. 'Bij kunstmensen van zijn klasse vangen we dit eenvoudig op door het aanbrengen van nieuwe chips in de secties LW25 en LW26 van zijn geheugen. Dat hebben we vannacht al gedaan.'

De official knikte tevreden.

Ik keek naar Marian en wilde dat ik vijftig jaar jonger was. En ik keek naar Constant. Een golf van droefheid welde in me op, gevolgd door een gewaarwording van pure leegte – alsof het laatste vleugje leven me nu had verlaten.

Peter Cuijpers, 1979 (11 sept. 2010).

Op enkele details na ongewijzigd overgenomen uit *Ganymedes 5* (1980). Mijn lievelingsverhaal, geloof ik.